

Oqaaseqaat: Qasigissat takkusimaartarfii pingaarutillit (*Phoca vitulina*) aatsitassarsiortoqarniartoqartillugu ilisimaneqartussat

minerals@natur.gl
Nuuk 22. december 2022

Qasigissat takkusimaarfigisartagaat pingaarutillit

Tunniussaqaartut

Aqqalu Rosing-Asvid, Miluumasunut Timmissanullu Immikkoortortaqaarfik
Ida Bomholt Dyrholm Jacobsen, Avatangiisinut Aatsitassanullu Immikkoortortaqaarfik
Karl Brix Zinglensen, Avatangiisinut Aatsitassanullu Immikkoortortaqaarfik

Tunuliaqutaasoq

Aatsitassat pillugit aammalu nunami misissuinermi nalunaaruteqartarneq pillugu malittarisassat ('Nunami Malittarisassat') (Anon, 2000) aatsitassarsiortoqartillugu nunami misissuinerup immikkut malittarisassaqaarnissamik pisariaqartitsinera allaasreisami erserpoq. Pisariaqartitsineq sumiiffiit aammalu piffissap ilaanut uumasut eqqarsaatigalugit attuumassuteqarpoq.

Nunami Malittarisassat pisariaqartinneqartut uumasooqatigiit sumiiffii piffissamilu pineqartumi ilisimasat aallaavigineqarluinnarput. Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut kissaateqarput Nunami Malittarisassat-ni kapitali 2 aamma kapitali 3 nalunaaruteqartarneq aammalu nunap assinga qarasaasiatigoortoq NatureMap-mi www.eamra.gl (naturemap.eamra.gl) ilanngunneqassasut. NatureMap tassaavoq qarasaasiatigut nunap assinganik quppersagaq Kalaallit Nunaata avatangiisianut nunaanullu tunngasoq. Paasissutissat NatureMap-meersut NunaGIS aamma GovMin (LicenceMap) aqputigalugu toqqaannartumik paasissutissanik aallertoqarsinnaavoq.

Kapitali 2-mi immikkoortumut *Uumasut sumiiffiit piffissamullu pingaarutillit* pillugit oqaasertaliussanut tunngatillugu paasisanik kingullernik una naatsumik saqqummiussinertut erseqqissaassutaavoq qasigissallu pillugit ilisimasanut ilassutitut isigineqartussaalluni. Inasutigineqartut 2.03.11-ip ataani *Qasigissat takkusimaarfigisartagaasa* ataani ilassutitut isigineqartutut inasutigineqartutut isigineqassapput.

Ad. 1: Mianernartut aammalu naliginnaasumik nassuiaatit

Kalaallit Nunaanni qasigiaqassuseq Allattuiffimmi Aappalaartumi aarlerinartorsiortutut' (CR) (Boertmann & Bay, 2018) nalilerneqarpoq 2010-miillu piniarneqarnissaat inerteqqutaalluni (Anon, 2010).

Kalaallit Nunaata kitaani nungutaangajallutik piniagaasimapput. Qasigiaqarfiit pingasuusut ilisi-maneqartut piaqqiffigineqartarlutillu takkusimaarfiusartutut ilimagineqartut tamarmik katillugit amerlassutsimikkut 100-it angusimanngikkaat ilisimasaqarfigaarput. Qasigiaqatigiit taakkua saniasigut qasigiaqarfittut ilisimanngisatsinni takuneqartarsimasut amerlanngitsut nalunaarsorneqarsimapput. Nalunaarsuisoqarnissaa qasigiaqarfiillu allat sumiissusersinissaat siu-nertaralugu misissuinerit amerlanerit ingerlanneqarnissaat inassutigineqarpoq. Qasigiaqassuseq maanna aarlerinartorsiortinneqarpoq, tamannalu anngiortumik piniartoqartarneranik peqquteqarpoq, qassusersorluni aalisarnermit pisisoorneqartarnerannik aamma peqquteqarpoq, nuna-miillu ajoqusersorneqartarnermik peqquteqarluni (Boertmann & Bay, 2018).

Ad. 2: Piffissat pingaaruteqartut

500 meteri tikillugu piffissani sumiiffinnilu taaneqartuni qasigissat ajoqusersorneqanngilluin-nartarnissaat inassutigineqarpoq:

1. Piaqqiornerup nalaani, maajip 15 – aggustip 1
2. Mamaarnerisa nalaani, aggustip 1 – septembarip 15.

Qasigissat piaqqiornerisa mamaarnerisalu nalaani annertuumik aarlerinartorsiortinneqarsinnaap-put. Piffissaq sumiiffinni aaliangersimasunut tunngavoq. Piaqqiorneq pisarpoq piffissami maa-jip qiteqqunneranit juulip aallartinneranut sapaatillu akunnerisa 3-4.it iluani pisarluni. Mamaar-neq aallartittarpoq aggustimit sapaatillu akunnerini 3-4-ni pisarluni.

Ad. 3: Sumiiffiit pingaaruteqartut

Mamaarnerup nalaani sumiiffik naliginnaasumik annikitsuusarpoq (soorlu qeqertaq ataaseq imaluunniit kuup kangerluani siorartaqartumi), puisit katersuussimaarfigisinnaasaanni. Piaqqi-orfik tasaanerusarpoq mamaarfiup nalaani assingusumik avatangiiseqartoq. Piaqqiorfik sumiif-fimmi aaliangersimasumi immikkuualuttuniissinnaasarpoq. Piaqqiorfinni arnavissat piaqqamin-nik milutsitsisarput (Christensen et al., 2016; Rosing-Asvid, 2010; Rosing-Asvid et al., 2020).

Piaqqiorfiit mamaarfiillu ilisimaneqartut sumiiffii:

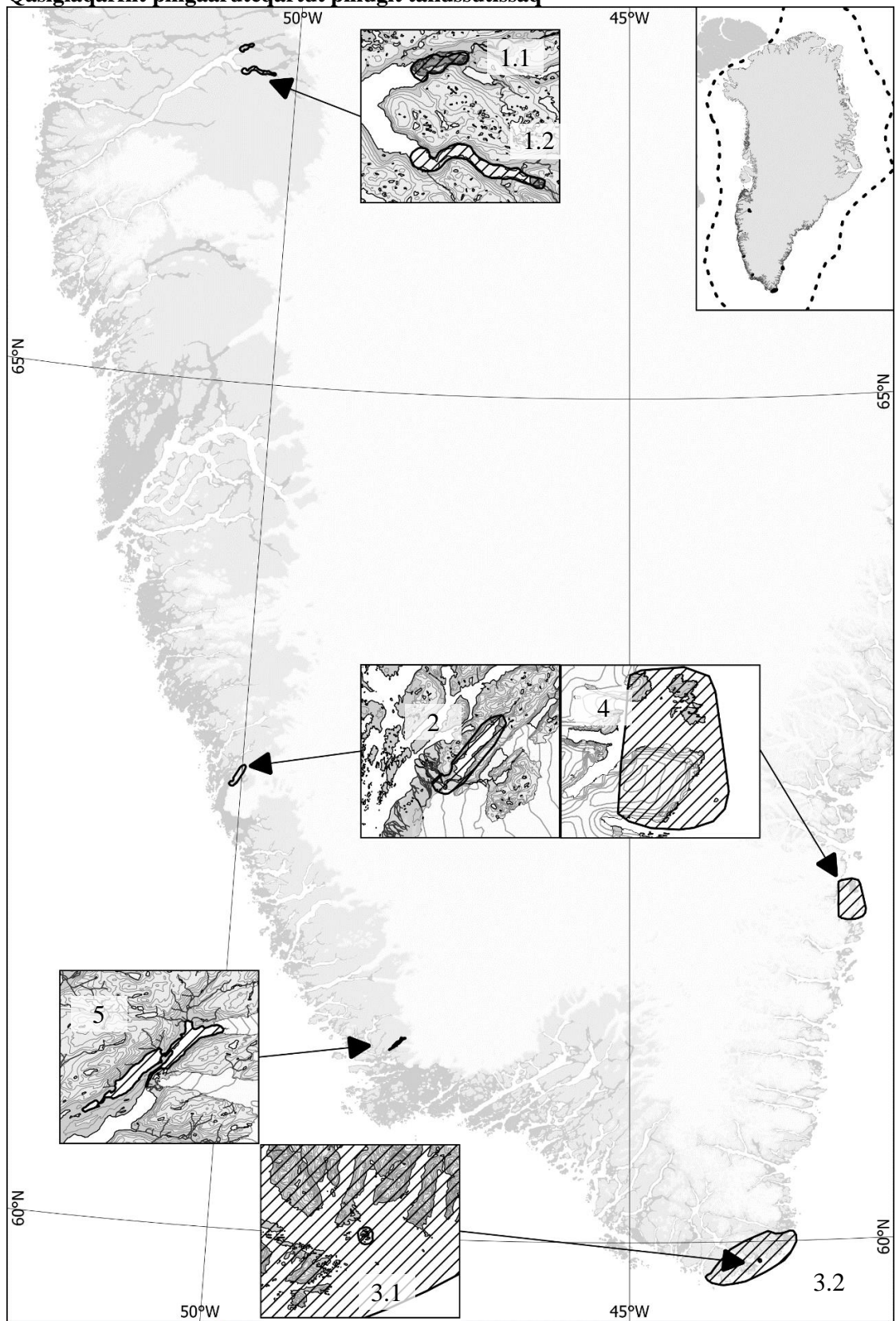
1. Kangerlussuaq, kangerluup paavani:
 - 1.1. Mittarfimmut ungasinngitsumi kuup sinaani. Piaqqiorneq mamaarnerlu.
 - 1.2. Umiiviit kangerluani. Piaqqiorneq.
2. Majorariaq, Sioqqap Sermiata avannaatungaani (Frederikshåb Isblink). Piaqqiorneq mamaar-nerlu.
3. Nunap isuata (Cape Farewell) eqqaani.
 - 3.1. Qeqertani. Mamaarneq.
 - 3.2. Sumiiffinni suli nalunaarsorsimanngitsuni. Piaqqiorneq mamaarnerlu.
4. Puisortoq. Piaqqiorneq.
5. Qoornoq. Sumiiffimmik illersuivoq.

Sumiiffiit pillugit inatsisimmut immikkoortumik ilanngussisoqarnissaa innersuussutaavoq, ima oqaasertaqartussamik:

2.03.11 Qasigissat takkusimaartarfii. Piffissami 1. maaji 5 – 15. septembari ukua malinneqartassapput, Avatangiisinut Aatsitassanullu Aqutsisoqarfik allamik akuerisaqarsimannngitsillugu malinneqartartussaallutik:

- a. Akornusersuisoqarnissaa inerteqqutaavoq, soorlu aallaammik seqqortoqaqqusaanngilaq umiatsiarluunniit 3 knob-imik sukkanerusumik tamaani ingerlanneqaqqusaanani.*
- b. Timmisartumik suluusalimmik qulimiguulimmilluunniit 500 meterinik atsinnerusumik tamaani timmisoqaqqusaanngilaq.*
- c. Drone atorlugu 100 meterinik atsinnerusumik annertussuseqartumilluunniit ingerlatsisoqaqqusaanngilaq.*
- d. Nunami angallattoqarnissaa (sinerissami) inerteqqutaavoq.*

Qasigiaqarfiit pingaaruteqartut pillugit takussutissaq

Referencer

- Anon. (2010). *Selvstyrets bekendtgørelse nr. 16 af 12. november 2010 om beskyttelse og fangst af sæler*. <http://lovgivning.gl/lov?rid={E0380274-B10B-4D74-A3C1-CFBFD9C62C00}>
- Boertmann, D., & Bay, C. (2018). *Grønlands Røddliste 2018 – Fortegnelse over grønlandske dyr og planters trusselstatus*. <https://natur.gl/raadgivning/roedliste/>
- Christensen, T. R., Aastrup, P., Boye, T., Boertmann, D., Hedeholm, R., Johansen, K. L., Merkel, F., Rosing-Asvid, A., Bay, C., Blicher, M., Clausen, D. S., Ugarte, F., Arendt, K., Burmeister, A., Topp-Jørgensen, E., Retzel, A., Hammeken, N., Falk, K., Frederiksen, M., ... Mosbech, A. (2016). *Biologiske interesseområder i Vest- og Sydøstgrønland | Kortlægning af vigtige biologiske områder*. <https://dce2.au.dk/pub/TR89.pdf>
- Rosing-Asvid, A. (2010). *Grønlands sæler*. Ilinniuisiorfik. <http://www.atuagkat.com/shop/158-rejser-natur-og-flora/3782-groenlands-saeler/>
- Rosing-Asvid, A., Teilmann, J., Olsen, M. T., & Dietz, R. (2020). Deep diving harbor seals (*Phoca vitulina*) in South Greenland: movements, diving, haul-out and breeding activities described by telemetry. *Polar Biology*, 43(4), 359–368. <https://doi.org/10.1007/S00300-020-02639-W/FIGURES/4>